

KEINOT JA VAIKUTUKSET

Monimuotoisemmat metsät

Arjen valinnat vahvistavat monimuotoisuutta talousmetsissä

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja sopeutuminen tulevaisuuden ilmastoon on olennainen osa kestävästä metsätaloudesta. Metsätaloudessa luonnon tilaa vahvistavia toimia onkin tehty jo usean vuosikymmenen ajan.

Monimuotoisuutta voidaan parantaa monin keinoin metsän eri kehitysvaiheissa. Lajit hyötävät, kun luonnontilaisille metsille tyypillisiä rakennepiirteitä lisätään talousmetsiin.

Tässä esittelemme kuusi toimenpidettä, joilla on tutkitusti positiivinen vaikutus monimuotoisuudelle. Arvokkaat elinympäristöt ovat monimuotoisuuden kannalta olennaisimpia kohteita metsissä. Lahopuun määrän ja laadun lisääminen, säästöpuiden, suojatiheikköjen ja suojavyöhykkeiden jättäminen sekä puulajisuhteiden monipuolistaminen ovat keinoja monimuotoisuuden vahvistamiseksi.

Suurimman hyödyn luontoa vahvistavista toimista saa kohdentamalla ne oikein. Esimerkiksi säästöpuiden jättäminen ryhmiin luo lajeille paremman suojan kuin yksittäiset säästöpuut. Tehoa lisää säästöpuiden ja suojatiheikköjen sijoittaminen lähemmäksi. Myös puulajien valinnalla on suuri merkitys. Taloudellisesti vähäarvoinen säästöpuu voi olla monimuotoisuudelle tärkeä valinta.

Metsien monimuotoisuus on monilla mittareilla kehittynyt positiivisesti viime vuosikymmenten aikana. Tämä kannustaa jatkamaan ja edelleen parantamaan työtä, jota koko metsäala tekee monimuotoisuuden hyväksi.

ARVOKKAAT ELINYMPÄRISTÖT

SIVU 4-5

SIVU 6-7

LAHOPUU

SEKAPUUSTOISUUS

SIVU 8

SÄÄSTÖPUUT

SIVU 10

SIVU 9

VESISTÖN SUOJAVYÖHYKE

SIVU 11

SUOJATIHEIKKÖ

HYÖTYVÄT LAJIT

Jokaisen teeman yhteydessä on esitelty eliölajeja, jotka erityisesti hyötyvät kyseisestä suojelutoimenpiteestä.

Arvokkaat elinympäristöt

Arvokkaat elinympäristöt ovat yleensä luontaisesti pienialaisia alueita, joissa vallitseviin olosuhteisiin on asettunut oma, muusta metsäympäristöstä poikkeava lajistonsa. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi lähteiden ja purojen ympäristöt sekä lehtolaikut, jotka toimivat elinympäristönä monille vaatelialle lajeille. Usein arvokkaat elinympäristöt jätetään metsänkäsittelyn ulkopuolelle.

VAIKUTUKSET

- Ylläpitävät lajeja, joiden esiintyminen painottuu tai rajautuu näihin kohteisiin
- Toimivat pieninä monimuotoisuuden keskittyminä
- Lisäävät talousmetsään vanhan metsän piirteitä

Lahopuu

Lahopuu on yksi metsäluonnon monimuotoisuuden kulmakivistä. Noin 5000 Suomen metsälajia tarvitsee lahopuuta elääkseen. Näistä noin 500 lajia on arvioitu uhanalaiseksi tai silmälläpidettäväksi. Etenkin järeät haavat ja jalot lehtipuut ovat monimuotoisuuden kannalta merkittävimpiä puulajeja. Lahopuuta voi syntyä luontaisesti esimerkiksi tuulituhojen seurauksena tai sitä voidaan tuottaa keinotekoisesti tekopötkelöitä tekemällä. Säästöpuut ovat tulevaisuuden lahopuuta.

Strix nebulosa

Lapinpöllö

Thanasimus sp.

Muurahaiskuoriainen

Fomes fomentarius

Taulakääpä

VAIKUTUKSET

- Lisää metsän lajistollista monimuotoisuutta.
- Tarjoaa elintilaa monelle uhanalaiselle tai silmälläpidettävälle lajille
- Asuttaa tuholaisten, kuten kirjanpainajien, luontaisia vihollisia.

Poecilonota variolosa

Hirakkokauniainen

Protaetia marmorata

Marmorikuoriainen

Lobaria pulmonaria

Raidankeuhkojäkäle

ELÄVÄ HAAPA

KUOLLUT HAAPA

Dendrocopos leucotos

Valkoselkätikka

Saperda perforata

Monipistehaapsanen

Antrodia mellita

Mesipillikäpä

Funalia trogii

Harjaskääpä

Haapa on monimuotoisuuden kannalta tärkeä puulaji. Elävästä ja kuolleesta haavasta riippuvaisia lajeja on satoja.

Vesistön suojavyöhyke

Suojavyöhyke on pienveden tai vesistön ympärille jätettävä kaistale, joka jätetään koskemattomaksi tai käsitellään muusta ympäristöstä poikkeavasti esimerkiksi poimintahakkuuin. Vyöhykkeiden leveydet vaihtelevat kohteen, maalajin sekä maanpinnan muotojen mukaan. Suojavyöhykkeet ovat myös oiva paikka säästöpuiden keskittämiseksi.

VAIKUTUKSET

- Vähentää vesistölle aiheutuvaa ravinne- ja kiintoainekuormitusta
- Ylläpitää mikroilmastoa sekä vähentää eroosiota
- Tuottaa kariketta vesistöön, mikä on tärkeää etenkin niukkaravinteisille kohteille

Sekapuustoisuus

Sekapuustoisessa metsässä kasvatetaan vallitsevan puulajin lisäksi vaihtelevaa osuutta muita puulajeja. Tämä lisää metsäluonnon monimuotoisuutta verrattuna yhden puulajin metsikköön, sillä eri puulajeilla on omat, niille tyypilliset seuralaislajinsa. Metsiä voidaan kasvattaa sekapuustoisina aivan karuimpia männiköitä lukuun ottamatta.

VAIKUTUKSET

- Hyödyttää monia uhanalaisia lajeja
- Vahvistaa metsän terveyttä ja sopeutumista ilmastonmuutokseen
- Lisää kestävyyttä metsätuhoja vastaan

Quercus robur

Tammi

Bombus pratorum

Pensaskimalainen

Cantharellus cibarius

Kantarelli

Säästöpuut

Pääte- ja kasvatushakkuissa pysyvästi jätettäviä puita, jotka kuolevat ja lahoavat omaan tahtiinsa. Etenkin järeät haavat ja jalot lehtipuut ovat monimuotoisuuden kannalta tärkeitä lajeja. Säästöpuut kannattaa keskittää ryhminä esimerkiksi kosteisiin painanteisiin tai vesistöjen reunamille, jolloin hyöty monimuotoisuuden kannalta suurin.

VAIKUTUKSET

- Lisäävät metsän rakenteellista monimuotoisuutta
- Pitävät yllä lahoppuujatkumoa luoden eri-ikäistä lahoppuuta
- Auttavat säilyttämään vanhan metsän lajistoa uudistumisvaiheen yli

Dendrocopos major

Käpytikka

Lobaria pulmonaria

Raidankeuhkojäkäle

Phaeolus schweinitzii

Karhunkääpä

Suojatiheikkö

Suojatiheiköt ovat metsänkäsittelyssä säästettyjä tiheitä kasvustoja, joihin jätetään erikokoisia ja eri lajien puustoa ja pensaita. Etenkin kuusi on merkittävä laji sen tarjoaman suojan ansiosta. Suojatiheikkö on suositeltavaa jättää säästöpuiden tai suojavyöhykkeiden yhteyteen esimerkiksi kosteisiin painanteisiin, notkelmiin tai vaihettumisvyöhykkeille.

VAIKUTUKSET

- Lisää metsän rakenteellista monimuotoisuutta
- Antaa suojaa ja ravintoa metsän linnuille ja nisäkkäille
- Pidemmällä tähtäimellä voivat tuottaa lisää lahoppuustoa

Tetrao urogallus

Metso

Plagiosterna aenea

Lepänlehtikuoriainen

Lepus timidus

Metsäjänis

TOIMITUS

Roosa Hartikainen
Jukka Jänönen
Anniina Kostilainen

TAITTO

Susa Laine
Ilkka Kumpunen

KUVITUKSET

Ilkka Kumpunen

VALOKUVAT

Suomen Lajitietokeskus
Marja Ehrstedt
Kari Heliövaara
Oskari Härmä
Johanna Kolehmainen
Tapio Kujala
Matti Kulju
Ilkka Kumpunen
Göran Liljeberg
Arne List
Seppo Luuri
Olli Pihlajamaa
Jouko Rikkinen
Ola Savanda
J. Tyllinen
Heli Vainio
Outi Vainio
Jukka Vauras

Metsäteollisuus

sahateollisuus